

LIETUVOS RESPUBLIKOS MINISTRO PIRMININKO TARNYBA

**UŽSIENIO LIETUVIŲ REIKALŲ KOORDINAVIMO KOMISIJOS POSĖDŽIO
PROTOKOLAS**

2011 m. lapkričio 18 d. Nr. *NI-3*
Vilnius

Posėdžio pirmininkas – Andrius Kubilius, Lietuvos Respublikos Ministras Pirmininkas, komisijos pirmininkas.

Sekretorius – Bertas Venckaitis, Lietuvos Respublikos Užsienio reikalų ministerijos Užsienio lietuvių departamento Ryšių su bendruomenėmis ir informavimo skyriaus vyresnysis specialistas.

Dalyvavo:

Užsienio lietuvių reikalų koordinavimo komisijos nariai:

Audronius Ažubalis, Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministras, komisijos pirmininko pavaduotojas;

Regina Narušienė, Pasaulio lietuvių bendruomenės (toliau – PLB) valdybos pirmininkė, komisijos pirmininko pavaduotoja;

Vida Bandis, PLB atstovė Lietuvoje;

Jūratė Caspersen, PLB valdybos narė;

Arvydas Daunoravičius, Užsienio reikalų ministerijos (toliau – URM) Užsienio lietuvių departamento direktorius;

Donatas Jankauskas, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo (toliau – SADM) ministras;

Petras Maksimavičius, PLB valdybos narys;

Raimundas Palaitis, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministras;

Edmundas Putrimas, PLB valdybos narys;

Klemensas Rimšelis, Kūno kultūros ir sporto departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinis direktorius.

Kviestieji asmenys:

Ona Čepulienė, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos (toliau – ŠMM) Bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo departamento Pagrindinio ir vidurinio ugdymo skyriaus vyriausioji specialistė;

Daiva Junevičiūtė, Migracijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Pilietybės reikalų skyriaus vedėjo pavaduotoja;

Gina Jaugielavičienė, Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos Investicijų ir eksporto departamento Eksporto skyriaus vedėja;

Arūnas Kazlauskas, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos kancleris;

Ramojus Kraujalis, Lietuvos vyriausiasis archyvaras;

Rolandas Kvietkauskas, kultūros ministro patarėjas;

Algimantas Misevičius, URM Užsienio lietuvių departamento Ryšių su bendruomenėmis ir informavimo skyriaus vedėjas;

Kristina Pakonytė, URM Užsienio lietuvių departamento Globalios Lietuvos skyriaus vedėja;

Nomeda Poderienė, Ministro Pirmininko tarnybos Komunikacijos departamento Piliečių ir atviros visuomenės skyriaus patarėja;
 Alvydas Puodžiukas, Švietimo ir mokslo ministerijos Bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo departamento direktorius;
 Zenonas Vaigauskas, Vyriausiosios rinkimų komisijos pirmininkas.

Darbotvarkė:

1. Dėl programos „Globali Lietuva“ įgyvendinimo 2012–2014 metų tarpinstitucinio veiklos plano.
2. Dėl Pasaulio lietuvių bendruomenės interneto tinklalapio ir žurnalo „Pasaulio lietuviai“ leidybos.
3. Dėl Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymo ir jo įgyvendinimo.
4. Dėl Rinkimų įstatymo pakeitimo projektų dėl balsavimo internetu.
5. Dėl pasirengimo 2012-iesiems – Maironio metams – ir Lietuvos kultūros pristatymo užsienyje.

1. SVARSTYTA. Programos „Globali Lietuva“ įgyvendinimo 2012–2014 metų veiklos planas.

A. Ažubalis pažymėjo, kad ekonominė situacija šalyje šiek tiek sumažino „Globalios Lietuvos“ – užsienio lietuvių įsitraukimo į valstybės gyvenimą – kūrimo 2011–2019 metų programą (toliau – Programa), patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. kovo 30 d. nutarimu Nr. 389 (Žin., 2011, Nr. 42-1969), įgyvendinančio 2012–2014 metų tarpinstitucinio veiklos plano (toliau – Tarpinstitucinis planas), patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. spalio 19 d. nutarimu Nr. 1219 (Žin., 2011, Nr. 130-6150), ambicijas, pabrėždamas, kad Tarpinstitucinį planą įgyvendinančios institucijos turės naudoti tik vidinius finansinius resursus. Ministras užtikrino, kad, nepaisant to, lituanistiniam švietimui lėšos nebus mažinamos. A. Ažubalis pozityviai įvertino savo susitikimus su Jungtinės Karalystės lietuviams lapkričio 10–13 dienomis vykusio vizito į Londoną metu.

Pranešėjas A. Daunoravičius pristatė Programą įgyvendinantį Tarpinstitucinį planą. Jis pažymėjo, kad vienas pagrindinių Užsienio reikalų ministerijos, kaip Programos įgyvendinimą koordinuojančios institucijos, uždavinių buvo sutelkti kuo daugiau valstybės ir savivaldybių institucijų, įstaigų ir organizacijų ir paskatinti jas į savo specializuotą veiklos sferą įtraukti iniciatyvas, skirtas paskatinti ir palengvinti užsienio lietuvių įsitraukimą į Lietuvos gyvenimą ir bendras su užsienio lietuviams iniciatyvas. Pasak direktoriaus, „Globalios Lietuvos“ idėjos įgyvendinimas apima ne vieną valdymo sritį ir šį Tarpinstitucinį veiklos planą įgyvendins 13 institucijų.

A. Daunoravičius apkreipė dėmesį, kad programa bus įgyvendinama per 3 trimečius tarpinstitucinius veiklos planus, todėl nereikia tikėtis, kad visi programos uždaviniai bus įvykdyti pirmajame etape. Pasak URM pareigūno, šiandien konkrečiai galime kalbėti tik apie 2012 m. patvirtintą finansavimą, kuris paskirstytas į konkrečių institucijų biudžetus. A. Daunoravičius pažymėjo, kad įgyvendindama Programą ryšių su užsienio lietuviams srityje Užsienio reikalų ministerija 2012 m. ketina tęsti jau pasiteisinusias veiklas, kurioms pritarimą yra išsakyusios ir užsienio lietuvių organizacijos.

A. Daunoravičius pabrėžė, kad į programos įgyvendinimą, jos populiarinimą būtina kryptingai siekti įtraukti akademinę bendruomenę, Lietuvos savivaldos institucijas, nevyriausybinės organizacijas ir kitus mūsų viešojo gyvenimo dalyvius. Pasak direktoriaus, šiandien bene ryškiausias „Globalios Lietuvos“ įprasminimo pavyzdys – Pasaulio lietuvių ekonomikos forumas (PLEF), todėl neabejotinai šis Lietuvos ir užsienyje gyvenančių lietuvių verslo dialogas bus tęsiamas. Tarpinstitucinį veiklos planą įgyvendinančios institucijos skatins užsienio lietuviams

dalyvauti įgyvendinant Lietuvai reikšmingo kultūros paveldo užsienyje paiešką, sklaidą, saugojimą ir sugrąžinimą, bendradarbiaus su užsienio lietuviais skleidžiant informaciją apie lietuvių archyvus užsienyje, teiks informaciją apie galimybes studijuoti Lietuvoje, remis Lietuvos ir užsienio kūrėjų kultūros iniciatyvas ir projektus.

Pasak URM užsienio lietuvių departamento direktoriaus, 2012 m. bus atlikta apklausa, siekiant nustatyti užsienio lietuvių poreikius ir teikiamų viešųjų paslaugų atitiktį jiems, ir planuojama parengti informacinį biuletinį apie lietuvių, priklausančių lietuvių tautinei mažumai užsienyje, teisių būklę, bus tęsiamas mokytojų siuntimas į lituanistines mokyklas užsienyje, organizuojamas mokytojų kvalifikacijos kėlimo seminaras, remiami užsienio lietuvių bendruomenių ir organizacijų projektai.

Diskusijose P. Maksimavičius ir J. Caspersen pažymėjo Tarpinstitucinio veiklos plano svarbą, siekiant padėti užsienio lietuviams išsaugoti tautinį tapatumą ir ryšius su Lietuva, tačiau išreiškė abejones dėl programos plano įgyvendinimo priežiūros mechanizmo veikos efektyvumo.

R. Narušienė išsakė Pasaulio lietuvių bendruomenės požiūrį, kad šio plano įgyvendinimo mechanizmas yra visiškai neaiškus. Be aiškaus mechanizmo šis planas nebus įgyvendintas.

J. Caspersen teigė, kad užsienyje veikiančios neformalaus lituanistinio švietimo įstaigos nėra patenkintos URM vykdoma veikla neformalaus lituanistinio švietimo srityje, todėl užsienio lietuviai pageidauja, kad neformalaus lituanistinio švietimo koordinavimo funkcija būtų perduota Švietimo ir mokslo ministerijai.

Pranešėjas A. Puodžiukas informavo, jog Švietimo įstatymo 25 straipsnis numato, kad valstybė finansuoja ar kitaip skatina užsienio lietuvių veiklą lituanistinio švietimo srityje. Lietuva skiria lėšų mokykloms užsienyje, kuriose mokoma lietuvių kalbos ar lietuvių kalba, ir asmenims, vykstantiems dirbti mokytojais ir dėstytojais į lituanistinio švietimo įstaigas, lituanistikos centrus užsienyje. Sudaromos galimybės lietuvių kilmės užsieniečiams ir išeiviams mokytis lietuvių kalba Lietuvos Respublikos mokyklose.

D. Jankauskas informavo, kad įgyvendindama programos planą Socialinės apsaugos ir darbo ministerija planuoja remti Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos, taip pat bendrus Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos ir Lietuvos jaunimo organizacijų projektus, organizuoti mokymus užsienio lietuvių jaunimo sąjungoms, remti Pasaulio lietuvių jaunimo forumo veiklą. Pasak Socialinės apsaugos ir darbo ministro, ketinama atnaujinti informacinį biuletinį „Gyvenimas ir darbas Lietuvoje“, išleisti informaciją apie emigrantų socialines garantijas Europos Sąjungoje bei atnaujinti psichologines konsultacijas, skirtas užsienio lietuviams. Ministras informavo, kad 2013 m. planuojama su keliomis užsienio valstybėmis pasirašyti susitarimus socialinės apsaugos srityje.

Pranešėja G. Jaugiclavičienė informavo, kad Ūkio ministerija, įgyvendindama programos planą kartu su VšĮ „Versli Lietuva“ ir Valstybinio turizmo departamentu prie Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos, planuoja integralios platformos pagalba sukurti verslo ir kitų sričių profesionalų duomenų bazę, kuri padėtų užsienyje ir Lietuvoje gyvenantiems profesionalams atrasti vieniems kitus, organizuoti bendrus renginius. Ūkio ministerija taip pat vykdys informacijos sklaidą apie verslo galimybes Lietuvoje, remis ir skatins užsienio lietuvių studentų praktiką Lietuvos privataus sektoriaus įmonėse, toliau plėtos PLEF'o veiklą.

Pranešėjas R. Kvietkauskas informavo, kad 2012 m. pabaigoje arba 2013 m. pradžioje bus papildyta teisinė bazė, kuri leis užsienio lietuviams dalyvauti šviečiamuosiuose ir kultūrinuosiuose projektuose, skirti paramą užsienio lietuvių žiniasklaidai iš Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondo. Kultūros ministro patarėjas taip pat informavo, kad Kultūros ministerija kaups duomenų bazę apie išeivijos menininkus. Kultūros ministro patarėjas pabrėžė, kad siekiant sustiprinti Lietuvos kultūros sklaidą užsienyje Maskvoje ir Vašingtone veiklą pradės Lietuvos kultūros atašė. Lietuvos kultūros atašė Rusijos Federacijoje ypatingą dėmesį turės skirti Lietuvos tremtinių ir politinių kalinių kapų priežiūrai ir įamžinimui, atašė JAV – užsienio lietuvių archyvų išsaugojimui. R. Kvietkauskas pažymėjo, kad bus įgyvendinama „Menininkų rezidencijų“ programa, kurios metu užsienio lietuvių menininkai galės pristatyti savo kūrybą Lietuvoje ir atvirkščiai.

Diskusijose J. Caspersen pabrėžė, kad kultūros atašė atvykimai susilpnina bendruomenes. Pasak PLB valdybos narės, bendruomenės veikla „vyksta iš apačios ir neturi būti nuleista iš viršaus“.

Pranešėjas R. Kraujalis pristatė sėkmingą bendradarbiavimą su PLB įgyvendinant kartu parengtą užsienio lietuvių archyvų išsaugojimo planą.

P. Maksimavičius atkreipė dėmesį į sudėtingą Lenkijos lietuvių švietimo padėtį.

Ministras Pirmininkas A. Kubilius ir A. Ažubalis informavo apie žingsnius, kuriuos daro Lietuvos institucijos šiai padėčiai pagerinti.

R. Narušienė iškėlė klausimą, ar Užsienio lietuvių reikalų koordinavimo komisija turės galimybę įvertinti šios Programos Tarpinstitucinio plano įgyvendinimo rezultatus ir efektyvumą. Be įvairiapusio ir išsamaus rezultatų įvertinimo nebus įmanoma gauti tikslių išvadų.

R. Narušienė pažymėjo, kad Pasaulio lietuvių bendruomenė laikosi nuomonės ir prašo, kad neformalaus lituanistinio švietimo kuravimo klausimai būtų perduoti ŠMM.

Apibendrinamas klausimo svarstymą Ministras Pirmininkas Andrius Kubilius pabrėžė, kad programos planas yra labai svarbus tarpžinybinis dokumentas, nes į jo įgyvendinimą yra įtraukta nemažai institucijų, URM kartu su diplomatinėmis atstovybėmis ir konsulinėmis įstaigomis tinklu išlieka pagrindiniu komunikacijos su Lietuvos diaspora instrumentu. Konstruktivūs PLB pasiūlymai yra visuomet laukiami, o visi bendradarbiavimo mechanizmai labai aiškiai apibrėžti. Dėl neformalaus lituanistinio švietimo klausimų koordinavimo perdavimo ŠMM būtinas sutarimas tarp URM ir ŠMM. Ministras Pirmininkas pažymėjo, kad parengtame detaliame Tarpinstituciniame veiklos plane aiškiai numatyta, kokiomis priemonėmis jis bus įgyvendinamas, taip pat pažymėjo, kad vykdant šį Tarpinstitucinį planą yra telkiami Lietuvos mokesčių mokėtojų pinigai, todėl reikia atsakingai žiūrėti, kaip juos paskirstyti.

Tęsiantis diskusijoms dėl neformaliojo lituanistinio švietimo klausimų koordinavimo perdavimo Švietimo ir mokslo ministerijai, ministras A. Ažubalis neprieštaravo pateiktam pasiūlymui, o Švietimo ir mokslo ministerijos atstovas A. Puodžiukas teigė, jog jis nėra įgaliotas pateikti ŠMM pozicijos šiuo klausimu.

Pasaulio lietuvių bendruomenės teigimu, šiuo tikslu būtina dabar parengti atitinkamų teisės aktų projektus dėl neformaliojo lituanistinio švietimo klausimų koordinavimo perdavimo Švietimo ir mokslo ministerijai.

NUTARTA:

1. Pradėti įgyvendinti Tarpinstitucinį veiklos planą.
2. Užsienio reikalų ministerijai ir Švietimo ir mokslo ministerijai pavesti išanalizuoti pasiūlymą dėl neformalaus lituanistinio švietimo klausimų koordinavimo perdavimo Švietimo ir mokslo ministerijai

2. SVARSTYTA. Pasaulio lietuvių bendruomenės interneto tinklalapis ir žurnalo „Pasaulio lietuvis“ leidyba.

Pranešėja R. Narušienė informavo, kad nuo 1961 m. leidžiamas PLB žurnalas „Pasaulio lietuvis“ susiduria su finansiniais sunkumais, tačiau žurnalą būtina išsaugoti. PLB valdybos pirmininkė teiravosi, kokios finansinės paramos 2012 m. galima tikėtis „Pasaulio lietuvis“ leidybai. R. Narušienė taip pat informavo, kad PLB ketina išplėtoti savo interneto svetainę, joje keturiomis kalbomis patalpindama informaciją apie kraštų lietuvių bendruomenes, jų veiklą, Lietuvos aktualijas, sugrįžtantiems į Lietuvą reikalingą informaciją, todėl reikalinga finansinė parama ir šiai veiklai įgyvendinti. PLB valdybos pirmininkė paprašė, kad informacija apie tai, kur galima užsiprenumeruoti „Pasaulio lietuvis“, ir žurnalo redakcijos kontaktai būtų paskelbti Lietuvos diplomatinėms atstovybėms interneto svetainėse.

A. Ažubalis atkreipė dėmesį, kad būtų neteisinga išskirti kurį nors vieną užsienio lietuvių leidinį. Ministras užtikrino, kad Lietuvos diplomatinėms atstovybėms svetainėse bus skelbiama visos

užsienio lietuvių žiniasklaidos kontaktinė informacija. A. Ažubalis pažymėjo, kad dėl sudėtingos finansinės situacijos nėra aišku, kokią finansinę paramą bus galima skirti „Pasaulio lietuviui“.

R. Kvietkauskas informavo, kad papildžius teisės aktus dėl finansinės paramos „Pasaulio lietuviui“ leidybai galima kreiptis ir į Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondą.

NUTARTA. Paskelbti užsienio lietuvių žiniasklaidos sąvadus Lietuvos Respublikos diplomatinėse atstovybių ir konsulinėse įstaigose interneto svetainėse.

3. SVARSTYTA. Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymas ir jo įgyvendinimas.

R. Palaitis informavo apie Vidaus reikalų ministerijos veiksmus, mažinant biurokratinę problemas sprendžiant pilietybės klausimus. Pranešėja D. Junevičiūtė pristatė praktinius Lietuvos Respublikos pilietybės įgyvendinimo aspektus.

R. Narušienė pažymėjo, kad PLB pozicija Lietuvos Respublikos pilietybės išsaugojimo įgijus kitos valstybės pilietybę klausimu išlieka nekintanti – PLB nepalaiko referendumo idėjos, nes mano, kad referendumas apskritai gali neįvykti dėl nepakankamo dalyvių skaičiaus. Referendume įstatyme nustatyta, kad referendume turi dalyvauti daugiau kaip pusė piliečių, turinčių rinkimų teisę ir įrašytų į rinkėjų sąrašus. Sprendimas yra laikomas priimtu, jei jam pritarė daugiau kaip pusė piliečių, turinčių rinkimų teisę ir įrašytų į rinkėjų sąrašus. Patirtis rodo, kad referendumo būdu teigiamas sprendimas nebūtų pasiektas ir tik būtų švaistomi Lietuvos mokesčių mokėtojų pinigai. Pasak R. Narušienės, klausimą galima išspręsti pakeičiant pilietybės įstatymą ir tam esant politinei valiai. PLB valdybos pirmininkė pasiūlė sudaryti darbo grupę, kuri svarstytų su Lietuvos Respublikos pilietybės išsaugojimu įgijus kitos valstybės pilietybę susijusius klausimus.

NUTARTA. Atsižvelgiant į pastabas, toliau siekti su pilietybės klausimais susijusių dokumentų tvarkymo supaprastinimo.

4. SVARSTYTA. Rinkimų įstatymo pakeitimo projektai dėl balsavimo internetu.

Pranešėjas Z. Vaigauskas informavo, kad šiuo metu yra parengta keletas Rinkimų įstatymo pakeitimo projektų dėl balsavimo internetu. Z. Vaigauskas atkreipė dėmesį, kad Lietuvos Respublikos Seimo Užsienio reikalų komitetas išsakė nuomonę, kad Rinkimų įstatymo pataisos, kurios įgalintų balsuoti internetu, galimai pažeistų Lietuvos Respublikos Konstituciją. Jis taip pat informavo, kad užsienio lietuviai rinkimuose balsuoja pasyviai – tik kas 20-as iš užsienyje esančių rinkėjų.

R. Narušienės nuomone, balsavimas internetu būtų puikus instrumentas skatinti užsienio lietuvius įsitraukti į Lietuvos politinį gyvenimą, be to, Naujamiesčio rinkiminė apygarda, kurioje balsuoja visi užsienio lietuviai, galėtų pasitarnauti kaip tam tikras eksperimentas, siekiant įvertinti balsavimą internetu saugumo aspektu. R. Narušienė teigė, kad dabartinės balsavimo procedūros trukdo visiems Lietuvos piliečiams užsienyje balsuoti, ir ne visi užsienio lietuvių balsai yra visuomet įskaičiuojami. Tai yra Lietuvos Konstitucijos pažeidimas. Suteikus galimybę balsuoti internetu, tokių pažeidimų būtų galima išvengti.

5. SVARSTYTA Pasirengimas 2012-iesiems – Maironio metams – ir Lietuvos kultūros pristatymas užsienyje.

Pranešėjas R. Kvietkauskas pristatė 2012-iesiems – Maironio metams – skirtą programos projektą ir informavo, kad jos įgyvendinimą koordinuos Lietuvos Respublikos Seimo pirmininko

pavadootojo Česlovo Stankevičiaus vadovaujama Lituanistikos tradicijų ir paveldo įprasminimo komisija.

R. Narušienė prašė suteikti galimybę užsienio lietuviams dalyvauti įgyvendinant Maironio metams skirtą programą.

R. Kvietkauskas patarė kreiptis į kultūros ministrą ir Č. Stankevičių, nurodant, kokiose šios programos dalyse užsienio lietuviai pageidautų dalyvauti.

NUTARTA. Skatinti, kad užsienio lietuviai dalyvautų įgyvendinant Maironio metams skirtą programą.

Komisijos pirmininkas

Andrius Kubilius

Komisijos pirmininko pavaduotojas

Audronius Ažubalis

Komisijos pirmininko pavaduotoja

Regina Narušienė